

Starfsemi RML – Grein nr. 2 – 2022

Í síðasta Bændablaði fjallaði ég almennt um rekstur RML, en starfsemin er gríðarlega fjölbreytt og því ekki hægt að gera henni skil í stuttri grein. Ég mun því fara yfir einstaka fagsvið og verkefni í næstu greinum hér í Bændablaðinu. Í þessari grein verður fjallað um fagsvið búfjárræktar og þjónustu en tvo fagsvið eru í fyrirtækinu auk fjármála og tæknisviðs. Þrátt fyrir að fyrirtækinu sé sviðskipt þá er það einungis til hagræðingar stjórnunarlega séð en starfsfólk vinnur iðulega þvert á svið í sinnu vinnu,

Á búfjárræktar og þjónustusviði eru stærstu verkefni tengd ræktunarstarfi, þjónustu við skýrsluhaldskerfin og ýmis verkefni því tengd. Grunnurinn liggur í þeim lögbundnu verkefnum sem snúa að ræktun íslensku búfjárfyrirnefninga og eru að stórum hluta unnin af framlögum rammisamnings en þeim fylgja einnig tengd verkefni sem snúa að ráðgjöf og þjónustu við einstaklinga í tengslum við ræktunarstarfið.

Gagnasöfnun er grundvöllur ræktunarstarfsins. Gögnin sem liggja til grundvallar ræktunarstarfi í íslensku búfjárfyrirnefningunum koma annars vegar inn frá búfjáreigendum sjálfum í gegnum afurðaskýrsluhald og hins vegar með búfjárdómum sem eru framkvæmdir á vegum RML.

Í nautgriparrækt eru dómar á kvígum á fyrsta mjaltaskeiði veigamikill hluti afkvæmadóma þeirra nauta sem koma til greina til framhaldsnotkunar og árlega skoðar starfsfólk RML á milli sex og sjöþúsund kvígur. Mikilvægast er að ná nægilegum fjölda kvígna undan óreyndum nautum til að ná ásættanlegu öryggi á byggingareiginleika sem skipta máli í ræktunarstarfinu.. Kvíguskoðanir eru fjármagnaðar af nautgriparræktarsamning en 3% af þeim lið sem ætlað er til kynbótastarfs er ætlað til þessara skoðana eða tæpar sjö milljónir.

Í hrossarækt eru kynbótadómar grundvöllurinn að útreikningum kynbótamats. Árlega dæmir starfsfólk RML og/eða verktakar á okkar vegum um um fjörtánhundrað hross en það segir þó ekki alla söguna því ræktunarstarf íslenska hestsins hefur þá sérstöðu að það er alþjóðlegt verkefni þar sem RML er í góðu samstarfi við FEIF bæði hvað varðar samræmda kynbótadóma á íslenskum hrossum, burtséð frá því í hvaða landi þau koma til dóms en ekki síður hvað varðar rekstur og þjónustu Worldfengs sem er í eigu Bændasamtakanna en forritaður, rekinn og þjónustaður af RML í samstarfi við FEIF.

Búfjárdómar í sauðfjárrækt eru einnig stórt verkefni. Á hverju hausti dæma og sónarskoðar starfsfólk RML og verktakar á milli sextíu og sjötíu þúsund lömb um allt land. Fyrst og fremst gegna lambadómar því hlutverki að aðstoða sauðfjárbændur annars vegar við ásetningsval og hinsvegar að skera úr um hvaða lambafeður séu bestir til framræktunar á búinu í gegnum afkvæmarannsóknir en um leið gefa dómar á lömbum okkur mikilvægar viðbótarupplýsingar um sameiginlega ræktunargripi sem eru þeir hrútar sem eru í boði til sæðinga í hvert sinn. .

Reglulegir kynbótaútreikningar í nautgriparrækt, sauðfjárrækt og hrossarækt byggja á áðurnefndum gögnum sem koma inn í gegnum afurðaskýrsluhald annarsvegar og búfjárdóma hins vegar. Útreikningar kynbótamats í íslenskum búfjárfyrirnefningum byggja á BLUP aðferðafræðinni sem innleidd hefur verið inn í ræktunarstarf hérlendis. Á þeim grunni byggjum við en mikilvægt er að við séum meðvituð um bestu mögulegu aðferðafræði og rannsóknir hverju sinni.

Gott dæmi um þróun í ræktunarstarfi er það sem hefur átt sér stað í nautgriparræktinni síðustu ár, mat á hagrænu vægi eiginleika, innleiðing mælidagalíkans og einkunn fyrir frjósemi sem byggir á sæðingagögnum er gott dæmi um slíkt. Metnaðarfullt verkefni er snýr að innleiðingu

erfðamengisúrvals í nautgriparækt mun án efa vera fordæmi fyrir aðrar samsvarandi verkefnum í öðrum búgreinum..

Erfðataækni gegnir stóru hlutverki í kynbótastarfi nútímans þar sem greining á erfðamengi gripa spilar stórt hlutverk. Stórt og mikilvægt skref var tekið með samningi við Matís um erfðagreiningar í nautgriparækt sem einfaldar alla umgjörð um innleiðingu erfðamengisúrvals í nautgriparækt. Erfðagreiningar í sauðfjarrækt og hrossarækt skila einnig mikilvægum upplýsingum inn í ræktunarstarfið og í því samhengi má nefna greiningar á skeiðgeni í hrossarækt og stór verkefni varðandi greiningar á næmi fyrir riðusmiti í íslenska sauðfjárstofninum sem nú er í framkvæmt og unnið að því hörðum höndum að koma þeim upplýsingum inn í ræktunarstarfið.

Ráðgjöf tengdri búfjarrækt og þjónustu felst í ráðgjöf tengdu ræktunarstarfi og bústjórnarlegum þáttum. Búgreinar sem byggja á innflutning erfðaefnis og eru þar með ekki með sértstakt miðlægt utanumhald um ræktunina eru ekki mikið að óska eftir ráðgjöf en engu að síður reynum við að sinna þeim greinum eins og hægt er. Þjónusta við bændur er mjög mikið tengt kynbótastarfinu og skýrshluhaldinu og árlega svörum við þúsunda fyrirspurna í gegnum síma eða tölvupóst, ásamt því að aðstoða bændur við skýrsluhaldskerfin eða skráningar í tengslum við eftirlits og greiðslukerfi stjórnvalda. Upplýsingar um ráðgjöf má sjá á heimasíðu okkar www.rml.is ásamt því að ráðunautar rml eru ávallt til viðtals hvort sem um er að ræða í gegnum síma eða á starfstöðvum RML.

Karvel L. Karvelsson framkvæmdastjóri RML